

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 25 lipca 2018 roku Sąd Okręgowy w Częstochowie w punkcie 1 zmienił decyzję organu rentowego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. z dnia 25 października 2017 roku (nr (...)) przyznającej ubezpieczonej A. W. prawo do emerytury, poczynając od dnia 1 października 2017 roku i jednocześnie odmawiającej rekompensaty określonej w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych i przyznał ubezpieczonej prawo do rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach poczynając od dnia 1 października 2017 roku, zaś w punkcie 2 oddalił odwołania.

Sąd Okręgowy ustalił, iż ubezpieczona A. W., urodzona w dniu (...) roku, od dnia 1 października 2017 roku jest uprawniona do pobierania emerytury oraz okresowej emerytury kapitałowej.

W okresie od 21 maja 1988 roku do 31 grudnia 2005 roku ubezpieczona była zatrudniona w Zakładzie Opieki Zdrowotnej MSWiA w K., w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowisku technika fizjoterapii. Początkowo pracę świadczyła w Szpitalu Miejskim przy ul. (...) w C., a od maja 1988 roku została przeniesiona do Przychodni MSWiA przy ul. (...) w C.. W ramach zatrudnienia na tym stanowisku odwołująca zajmowała się wykonywaniem zabiegów fizjoterapeutycznych

u pacjentów po udarach, porażeniach mózgowych i różnego rodzaju urazach, przy pomocy maszyn wytwarzających lecznicze pola magnetyczne i elektromagnetyczne oraz ultradźwięki, a także przeprowadzała zabiegi laseroterapii. Pojedynczy zabieg trwał około 15 minut, zaś ubezpieczona naprzemiennie obsługiwała dwa pomieszczenia, których równocześnie z terapii korzystało dwóch pacjentów. W trakcie wykonywania tych prac ubezpieczona była narażona na działanie promieniowania jonizującego oraz pól elektromagnetycznych w zakresie od 0,1 do 300.000 MHz w strefie narażenia. Pracę w powyższym charakterze odwołująca wykonywała stale, w pełnym wymiarze czasu pracy i nie była delegowana do jakichkolwiek innych zadań, z tym, że w okresie od 1 sierpnia do 31 października 2005 roku była oddelegowana do pracy w Zakładzie Fizjoterapii i (...) w K., co jednak nie miało żadnego wpływu na faktyczny charakter jej pracy.

Następnie w okresie od 1 stycznia 2006 roku do 25 października 2017 roku A. W. była zatrudniona w (...) Przychodni sp. z o.o. w C. (wcześniej Zakład (...) w C.) na stanowisku technika fizjoterapii, przy czym w istotnym dla sprawy okresie do dnia 31 grudnia 2008 roku było to zatrudnienie w pełnym wymiarze czasu pracy. W okresie tym ubezpieczona wykonywała analogiczne prace jak w czasie zatrudnienia w Zakładzie Opieki Zdrowotnej MSWiA w K., tj. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy zajmowała się wykonywaniem zabiegów fizjoterapeutycznych u pacjentów po udarach, porażeniach mózgowych i różnego rodzaju urazach, przy pomocy maszyn wytwarzających lecznicze pola magnetyczne i elektromagnetyczne oraz ultradźwięki, a także przeprowadzała zabiegi laseroterapii.

Sąd Okręgowy, przywołując przepisy art. 21 ust. 1 i 2 oraz art. 23 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych (tekst jednolity Dz. U. z 2017 roku, poz. 664 – dalej jako ustawa o emeryturach pomostowych), podniósł, że w zakresie prawa do rekompensaty, sprawie spór dotyczy wyłącznie kwestii, czy ubezpieczona legitymuje się co najmniej 15-letnim okresem wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity

Dz. U. z 2018 roku, poz. 1270 ze zm. – dalej jako ustawa emerytalna) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8, poz. 43 ze zm.).

W ocenie Sądu Okręgowego, z zebranego w sprawie materiału dowodowego jednoznacznie wynika, że w spornych okresach zatrudnienia w Zakładzie Opieki Zdrowotnej MSWiA w K. od 21 maja 1988 roku do 31 grudnia 2005 roku (17 lat, 7 miesięcy

i 11 dni) oraz w (...) Przychodni sp. z o.o. w C. od 1 stycznia 2006 roku

do 31 grudnia 2008 roku (3 lata) A. W. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała pracę w warunkach szczególnych wymienioną w Wykazie A dziale XIV, poz. 4 - stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku

w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 roku nr 8, poz. 43 ze zm.), tj. stale i w pełnym wymiarze czasu zajmowała się wykonywaniem zabiegów fizjoterapeutycznych u pacjentów po udarach, porażeniach mózgowych i różnego rodzaju urazach, przy pomocy maszyn wytwarzających lecznicze pola magnetyczne i elektromagnetyczne oraz ultradźwięki, a także przeprowadzała zabiegi laseroterapii, co narażało ją na działanie promieniowania jonizującego oraz pól elektromagnetycznych w zakresie od 0,1 do 300.000 MHz w strefie zagrożenia.

Czyniąc powyższe ustalenia Sąd Okręgowy oparł się na zeznaniach świadka P. K., który w spornych okresach wykonywał pracę razem z ubezpieczoną w tych samych zakładach pracy (początkowo był technikiem, a później masażystą), stąd też całą wiedzę

w sprawie posiadał wyłącznie z własnych bezpośrednich obserwacji jej pracy. Zeznania wymienionego świadka – w ocenie tegoż Sądu – stanowią logiczną i spójną całość z treścią dokumentów znajdujących się w aktach osobowych ubezpieczonej oraz jej własnymi wyjaśnieniami. Sąd Okręgowy podkreślił przy tym, iż wiarygodności zeznań świadka nie kwestionował także organ rentowy, który w toku procesu nie przedstawiał żadnej argumentacji na poparcie twierdzeń zawartych w zaskarżonej decyzji, jak również w ogóle nie kwestionował faktycznego charakteru pracy ubezpieczonej, a jedynie powoływał się na niezgodność zajmowanego przez nią stanowiska z wykazem resortowym.

Sąd ten uznał zatem, iż skoro ubezpieczona legitymuje się okresem pracy wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu w warunkach szczególnych w wymiarze przekraczającym 15 lat i nie nabyła wcześniej prawa do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, przysługuje jej prawo do rekompensaty.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w punkcie 1 wyroku.

W apelacji od rozstrzygnięcia zawartego w punkcie 1 zaprezentowanego wyroku organ rentowy zarzucił sądowi pierwszej instancji naruszenie:

1) art. 233 k.p.c. poprzez sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego;

2) art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. ustawy o emeryturach pomostowych

w związku z art. 32 ustawy emerytalnej oraz w związku z § 1 i 2 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych

w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze poprzez przyznanie ubezpieczonej A. W. prawa do rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych poczynając od 1 października 2017 r., mimo nie spełnienia przesłanek do takiego rozstrzygnięcia.

W oparciu o powyższe zarzuty apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku

w zaskarżonej części i oddalenie odwołania ubezpieczonej od decyzji organu rentowego

z dnia 25 października 2017 roku, (nr (...)) oraz zasądzenie kosztów postępowania.

Jednocześnie skarżący wniósł o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu BHP celem ustalenia czy w spornych okresach, pracując na stanowisku technika fizjoterapii i starszego technika fizjoterapii, ubezpieczona stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała czynności określone w dziale XIV, poz. 4 wykazu A w strefie zagrożenia.

Zdaniem apelującego materiał dowodowy zgromadzony w sprawie nie potwierdza w sposób nie budzący wątpliwości, że we wskazanych spornych okresach zatrudnienia odwołującą A. W. wykonywała stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracę w warunkach szczególnych określonych w Dziale XIV, poz. 4 wykazu A.

Otóż bowiem sam fakt przedstawienia przez wnioskodawczynię świadectwa pracy w warunkach szczególnych nie przesądza jeszcze o uznaniu wykonywanej pracy za pracę w warunkach szczególnych. Świadectwo pracy bowiem nie jest dokumentem abstrakcyjnym i w związku z tym musi znajdować oparcie w dokumentacji pracowniczej, a w konsekwencji może być przez tę dokumentację weryfikowane.

Skarżący zauważył przy tym, iż w sprawie objętej apelacją Sąd pierwszej instancji przeprowadził dowód z akt osobowych, przy czym w pisemnym uzasadnieniu orzeczenia nie powołuje żadnego dokumentu, który potwierdzałby, że ubezpieczona faktycznie wykonywała w spornym okresie prace narażające na działanie promieniowania jonizującego oraz prace narażające na działanie pól elektromagnetycznych w zakresie od 0,1 do 300.000 MHz w strefie zagrożenia. W ocenie organu rentowego nie każda praca fizjoterapeuty jest pracą świadczoną w warunkach szczególnych. Również nie każda praca przy użyciu urządzeń elektrycznych wytwarzających pole magnetyczne jest pracą wykonywaną w warunkach szczególnych, ponieważ praca taka musi być dodatkowo wykonywana w strefie zagrożenia

(a strefa zagrożenia określona jest na podstawie przepisów prawa). Sąd nie ustalił jakie konkretnie były to urządzenia. Tymczasem pojęcie strefy zagrożenia zostało zdefiniowane

w przepisach rozporządzenia Ministra Pracy Płac i Spraw Socjalnych oraz Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 19 lutego 1977 roku w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy stosowaniu urządzeń wytwarzających pole elektromagnetyczne w zakresie od 0,1 MHz

do 300.000 MHz (Dz. U. Nr 8, 1977, poz. 33), które obowiązywało w okresie od 1 czerwca 1977 roku do 24 lipca 2001 roku. Przy czym pracą w szczególnych warunkach nie jest każda praca narażająca na działanie pól elektromagnetycznych, ale taka, która wykonywana jest na obszarze spełniającym normatywne kryteria strefy zagrożenia.

Ubezpieczona wniosła o oddalenie apelacji oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Przyjmując ustalenia poczynione przez Sąd pierwszej instancji jako własne i uzupełniając je przy wykorzystaniu dowodów z dokumentów obrazujących wyniki pomiarów opromienienia (pola elektrycznego i magnetycznego) w miejscu pracy ubezpieczonej oraz dowód z opinii biegłego ds. bhp, uznał, że apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

1. Sąd drugiej instancji przypomina, że jak wynika z definicji ustawowej zawartej w art. 2 ust. 5 ustawy o emeryturach pomostowych, przewidziana w niej rekompensata stanowi odszkodowanie za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze dla osób, które nie nabeżdą prawa do emerytury pomostowej. Przy czym, na podstawie art. 21 ust. 1 tej ustawy, rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach

z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat. Sąd Apelacyjny podkreśla w związku z tym, że z przytoczonej definicji rekompensaty jednoznacznie wynika, że ratio legis wprowadzenia tego rozwiązania było dążenie do wyrównania szkody poniesionej przez osoby legitymujące się 15-letnim stażem pracy w warunkach szczególnych, a niespełniające innych warunków do przyznania im emerytury z tytułu takiego zatrudnienia, tj. zarówno emerytury w trybie

art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, jak i emerytury pomostowej. Innymi słowy, można przyjąć, że fakt wykonywania przez 15 lat stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych (niezależnie od innych warunków ustawowych) może skutkować uzyskaniem prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym lub zastępującej ją emerytury pomostowej lub rekompensaty, gdy nie ma się prawa do żadnego z tych świadczeń ze względu na zapisy ustawowe. Otóż bowiem z definicji rekompensaty wynika, że jest ona kierowana do tych ubezpieczonych, którzy wskutek wejścia w życie ustawy o emeryturach pomostowych - zawężającej krąg uprawnionych do tego świadczenia w stosunku do zakresu podmiotowego poprzedniej emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze - i następnie braku możliwości skutecznego ubiegania się o emeryturę w wieku obniżonym, przy wykazaniu spełnienia warunku wykonywania pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze zawartej w art. 32 i 46 ustawy o emeryturach i rentach z FUS - wobec wygaszania powyższego świadczenia - utracili możliwość ubiegania się o emeryturę z tytułu wykonywania pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, jak i dodatkowo nie nabędą uprawnień do emerytury pomostowej.

2. W celu wykazania zasadności swojego żądania ubezpieczona powołała się na zatrudnienie w Zakładzie Opieki Zdrowotnej MSWiA w K., wskazując, iż w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 30 grudnia 2005 roku pracodawca stwierdził, że w okresie od 25 maja 1988 roku do 31 grudnia 2005 roku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała pracę wskazaną w Wykazie A, dział XIV pkt 4, stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze - prace narażające na działanie pól elektromagnetycznych w zakresie od 0,1 do 300.000 MHz, w „strefie zagrożenia”, w rozumieniu przepisów w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy stosowaniu urządzeń wytwarzających pole elektromagnetyczne.

Wskazać zatem należy, iż pojęcie „strefy zagrożenia” wyjaśniały przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 maja 1972 roku w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy stosowaniu urządzeń wytwarzających pole elektromagnetyczne w zakresie mikrofalowym (Dz.U. nr 21, poz. 153) oraz rozporządzenie Ministra Pracy, Płac i Spraw Socjalnych oraz Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 19 lutego 1977 roku w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy stosowaniu urządzeń wytwarzających pola elektromagnetyczne w zakresie od 0,1 MHz do 300 MHz (Dz.U. nr 8, poz. 33 ze zm). Rozporządzenie z 25 maja 1972 roku dotyczyło bezpieczeństwa i higieny pracy przy stosowaniu urządzeń wytwarzających pole elektromagnetyczne z zakresu od 300 MHz do 300.000 MHz, w szczególności przemysłowych urządzeń grzejnych, urządzeń radiokomunikacyjnych, urządzeń radiolokacyjnych, radionawigacyjnych, fizykoterapeutycznych i diagnostycznych (§ § 1 i 2). Rozporządzenie z dnia 19 lutego 1977 roku dotyczyło bhp przy stosowaniu w szczególności przemysłowych urządzeń grzewczych, indukcyjnych i dielektrycznych, urządzeń radiokomunikacyjnych, fizykoterapeutycznych i diagnostycznych (§ § 1 i 2). Przepisy obu wymienionych rozporządzeń ustalały - na obszarze otaczającym urządzenia wytwarzające pole elektromagnetyczne we wskazanych w nich częstotliwościach następujące strefy ochronne: 1) strefę pośrednią 2) strefę zagrożenia, 3) strefę bezpieczną, natomiast obszar poza strefami ochronnymi, stanowić miał strefę bezpieczną (zob. § 2 ust. 1 obu rozporządzeń). Rozporządzenia normowały też sposób określenia poszczególnych stref w drodze pomiarów: wartości średniej gęstości strumienia energii (§ 2 ust. 2 rozporządzenia z 1972 roku), wartości pola elektrycznego i magnetycznego (§ 2 ust. 2 rozporządzenia z 1977 roku) Granice poszczególnych stref ochronnych ustalone zostały w powołanych rozporządzeniach według wartości wymienionych pomiarów

(§ 3 rozporządzenia z 1972 roku, § § 3 i 4 rozporządzenia z 1977 roku). W konsekwencji zakwalifikowanie konkretnego obszaru otaczającego urządzenie wytwarzające pole elektromagnetyczne w zakresie od 0,1 MHz do 300 MHz i od 300 MHz do 300.000 MHz

do strefy zagrożenia było skutkiem uzyskania w drodze pomiaru, wartości (opromienienia bądź natężenia pola elektrycznego/magnetycznego) mieszczącego się w granicznych wartościach przypisanych tej strefie przez ustawodawcę (§ 3 ust. 3 pkt 3 i ust. 4 pkt 3 rozporządzenia z 1972 roku i § 3 pkt 3 i § 4 pkt 3 rozporządzenia z 1977 roku). Powołane rozporządzenia określały też minimalną częstotliwość pomiarów kontrolnych w miejscach przebywania pracowników w otoczeniu urządzeń kontrolnych wytwarzających pola elektromagnetyczne (co 3 lata w spornym okresie), organy zobowiązane do przeprowadzenia takich kontroli (Państwowa Inspekcja Sanitarna oraz Państwowa Inspekcja Radiowa, Przemysłowy Instytut Telekomunikacji). Ponadto zakład pracy użytkujący urządzenia wytwarzające pola elektromagnetyczne miał obowiązek oznakować granice stref ochronnych (§ 3 ust. 5 rozporządzenia z 1972 roku, § 5 rozporządzenia z 1977 roku). W strefie

pośredniej mogli przebywać pracownicy zatrudnieni przy produkcji, naprawach, przeglądach, obsłudze lub stosowaniu urządzeń wymienionych w § 1 w czasie jednej zmiany roboczej. Natomiast skutkiem „zakwalifikowania” obszaru otaczającego urządzenie wytwarzające, pole elektromagnetyczne do strefy zagrożenia było ograniczenie czasu przebywania pracowników w tej strefie. Dopuszczalny czas trwania w tej strefie ulegać musiał skróceniu w zależności od natężenia pól elektromagnetycznych (§ 4 ust. 1 rozporządzenia z 1972 roku, § 6 ust. 1 rozporządzenia z 1977 roku). W konsekwencji

pracą w warunkach szczególnych jest praca narażająca na działanie pól elektromagnetycznych w zakresie od 0,1 do 300.000 MHz, ale tylko wtedy, gdy wykonywana jest na obszarze spełniającym normatywne kryteria „strefy zagrożenia”. Tak więc, aby ubezpieczonej można było zaliczyć pracę wykonywaną w spornym okresie jako pracę w szczególnych warunkach, musiałby on wykazać, że była ona wykonywana w strefie zagrożenia.

3. Do oceny spornej kwestii upoważniony jest również Sąd drugiej instancji. Pamiętać bowiem należy, iż w procedurze cywilnej funkcjonuje model apelacji pełnej, który charakteryzuje się tym, że sąd odwoławczy na skutek wniesionej apelacji ma możliwość ponownego, merytorycznego rozpoznania sprawy w granicach apelacji. Rola sądu drugiej instancji nie ogranicza się zatem do kontroli zaskarżonego orzeczenia w świetle podniesionych przez skarżącego zarzutów, lecz postępowanie apelacyjne stanowi kontynuację postępowania przed sądem pierwszej instancji. Stąd ustawodawca przewidział możliwość uwzględnienia, w zakresie określonym w art. 381 k.p.c. nowych faktów i dowodów. Merytoryczne rozpoznanie sprawy oznacza więc, że ocenie sądu odwoławczego mogą zostać poddane zarówno dokonane przez sąd instancji ustalenia, jak i zastosowane prawo. Sąd odwoławczy realizując obowiązek ponownego, merytorycznego rozpoznania sprawy, jest uprawniony do dokonywania własnych ustaleń faktycznych, w oparciu o materiał dowodowy zebrany w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, bez konieczności ponawiania przeprowadzonych dowodów (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2017 roku, I UK 212/16).

4. Zatem Sąd drugiej instancji zwrócił się do działu bhp Samodzielnego Publicznego ZOZ MSWiA w K. o nadesłanie informacji o wynikach pomiarów opromienienia, bądź natężenia pola elektrycznego i magnetycznego w miejscu pracy ubezpieczonej

(w pomieszczeniach, w których wnioskodawczyni pracowała) w okresie od 1 maja 1988 roku do 31 grudnia 2005 roku, ewentualnie innych dokumentów, z których wynikałoby,

że w opisanym wyżej okresie ubezpieczona wykonywała prace narażające na działanie pól elektromagnetycznych w zakresie od 0,1 do 300.000 MHz, w „strefie zagrożenia”,

w rozumieniu przepisów w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy stosowaniu urządzeń wytwarzających pole elektromagnetyczne.

Były pracodawca ubezpieczonej przedstawił protokoły pomiarów natężenia pola elektrycznego i magnetycznego w miejscu pracy ubezpieczonej (w pomieszczeniach,

w których wnioskodawczyni pracowała) wykonywane przez Państwową Inspekcję Sanitarną.

I tak, z protokołu pomiarów wynika, że Dział Usprawniania Leczniczego dysponował dwoma urządzeniami wytwarzającymi pola EM. Były to diatermie terapeutyczne Terapuls GS – 200 wyprodukowane w 1987 roku (nr fabryczny: (...)) i w 1983 roku (nr fabryczny: (...)), obsługiwane przez 4 pracowników, wykonujących 15 - 20 zabiegów w ciągu doby, w ekspozycji przerywanej (k. 78 – 84). Z protokołu badań z 1999 roku wynika, że diatermia terapeutyczna Terapuls GS – 200 o numerze fabrycznym (...), obsługiwana przez 4 pracowników, z czasem ekspozycji 30 minut (15 zabiegów po 2 minuty) na dobę, zaś z protokołu badań z 2000 r. wynika, że diatermia terapeutyczna Terapuls GS – 200 o numerze fabrycznym (...), obsługiwana przez 4 pracowników, z czasem ekspozycji: 20 zabiegów po 2 minuty). Z opisanych wyżej dokumentów wynika, że ubezpieczona mogła być zatrudniona w ZOZ MSWiA w K. przy obsłudze dwóch urządzeń wytwarzających pola EM, zainstalowanych w dwóch pomieszczeniach. Z opisanych wyżej dokumentów wynika, że obsługa urządzeń wytwarzających pola EM, zajmowała jedynie niewielką część dniówki roboczej, czyli nie odbywała się w pełnym wymiarze czasu pracy. Również z wyjaśnień ubezpieczonej przedstawionych na posiedzeniu wyznaczonym na rozprawę apelacyjną (k. 90 v. – 91) wynika, że Dział Usprawniania Leczniczego był częścią ZOZ MSWiA w K., zorganizowanego w formie polikliniki zajmującej się z leczeniem ambulatoryjnym i szpitalnym (na jednym oddziale). Dział Usprawniania Leczniczego zajmował dwa pokoje zabiegowe z aparaturą oraz salę gimnastyczną z wodolecznictwem. W pierwszym pomieszczeniu znajdowały się trzy urządzenia nie wytwarzające pola elektromagnetycznego, czyli lampa (Solux) oraz urządzenia do pobudzania prądem mięśni ((Diadynamik i Stymat). W drugim pomieszczeniu znajdowały się dwa urządzenia wytwarzające szkodliwe pola. Fizykoterapeuci zajmowali się obsługą wszystkich urządzeń, w zależności od potrzeb, przy czym ubezpieczona nie wykonywała pracy na sali gimnastycznej. Pracowali w systemie dwuzmianowym, po dwóch na jedną zmianę. Ubezpieczona wyjaśniła, że strefy niebezpieczne były oznaczone na podłodze gabinetów, pracownicy byli szkoleni i wiedzieli o zagrożeniach. Pracownik wchodził w strefę zagrożenia gdy musiał pacjenta podłączyć lub odłączyć od urządzenia. Dłużej przebywał w strefie niebezpiecznej, gdy pacjent źle się poczuł. W latach 2004 – 2005 ubezpieczona pracowała sama. Wyjaśnienia ubezpieczonej znajdują potwierdzenie w treści charakterystyki jej stanowiska pracy przedstawionej przez ZOZ MSWiA w K. (k. 88) oraz wywiadu zawodowego z dnia 5 grudnia 2005 roku – w aktach rentowych – w którym wskazano na pracę w polu elektromagnetycznym w wymiarze 2,5 h na dobę. Jednocześnie z opinii biegłego sądowego z zakresu BHP oraz pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy H. B. z dnia 14 listopada 2019 roku wynika, że w okresie od 21 maja 1988 roku do 31 grudnia 2005 roku ubezpieczona wykonywała prace narażające na działanie pól elektromagnetycznych w zakresie od 0,1 do 300.000 MHz, w „strefie zagrożenia”, w rozumieniu - przywołanych wyżej - przepisów w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy stosowaniu urządzeń wytwarzających pole elektromagnetyczne (k. 99 – 116). Biegły wskazał, że Terapuls to aparat emitujący pola elektromagnetyczne o wysokiej częstotliwości w systemie impulsowym, według norm opisanych w przepisach rozporządzenie Ministra Pracy, Płac i Spraw Socjalnych oraz Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 19 lutego 1977 roku w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy stosowaniu urządzeń wytwarzających pola elektromagnetyczne w zakresie od 0,1 MHz do 300 MHz. Tego rodzaju da aparaty pracowały przez cały dzień w ciągu dwóch zmian roboczych i każdego dnia obsługiwały kilkudziesięciu pacjentów, co oznacza, iż ubezpieczona w spornym okresie była stale narażona na działanie pól elektromagnetycznych emitowanych przez te urządzenia.

5. Odnosząc się do zarzutów organu rentowego skierowanych wobec opinii biegłego, przypomnieć należy, iż zgodnie z art. 32 ust 2 ustawy emerytalnej, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Nie ulega przy tym wątpliwości, że w okresie od 21 maja 1988 roku do 31 grudnia 2005 roku ubezpieczona wykonywała prace narażające na działanie pól elektromagnetycznych w zakresie od 0,1 do 300.000 MHz, w „strefie zagrożenia”,

w rozumieniu - przywołanych wyżej - przepisów w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy stosowaniu urządzeń wytwarzających pole elektromagnetyczne. Zwrócić przy tym należy uwagę, że wykonywała czynności określone w dziale XIV, poz. 4 wykazu A, czyli prace narażające na działanie pól elektromagnetycznych w zakresie od 0,1 do 300.000 MHz

w strefie zagrożenia, otóż bowiem w trakcie całej dniówki roboczej wykonywała pracę fizjoterapeuty w narażaniu na działanie tych pól elektromagnetycznych, sprawdzając stan techniczny urządzeń, przygotowując je do zabiegów, podłączając i odłączając pacjentów,

a także obserwując ich w trakcie zabiegów. Wbrew zarzutom organu rentowego opinia biegłego w swych konkluzjach jest przekonująca, gdyż znajduje oparcie w zgromadzonym materiale dowodowym, wcześniej przeanalizowanym.

6. Podkreślić należy, iż przepis § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze istotnie wskazuje na przesłankę stałego i pełnym wymiarze czasu pracy przy pracach w szczególnych warunkach, wymienionych w wykazie A stanowiącym załącznik do rozporządzenia, przy czym sam przepis działu XIV, poz. 4 wykazu A wskazuje na prace narażające na działanie pól elektromagnetycznych w zakresie od 0,1 do 300.000 MHz w strefie zagrożenia, a nie na konieczność pracy stałej i w pełnym wymiarze czasu pracy w strefie zagrożenia. Na marginesie, powierzenie tego rodzaju pracy stanowiłoby naruszenie opisanych norm bhp i - co najmniej - wykroczenie oznaczone w art. 283 k.p.

Nie ma zatem potrzeby wykazywania, że ubezpieczona wykonywała stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracę w strefie zagrożenia. Byłby to paradoks, będący akceptowaniem potencjalnego naruszenia prawa (powołanych przepisów bhp). Wystarczy zatem takie ukształtowanie obowiązków pracowniczych, że podczas ich realizacji – tak jak w przypadku ubezpieczonej – istnieje narażenie na działanie pól elektromagnetycznych w zakresie od 0,1 do 300.000 MHz w strefie zagrożenia, czyli sama potencjalna konieczność pracy w strefie zagrożenia występująca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, nawet w sumarycznym wymiarze 2,5 h na dniówkę roboczą.

Mając na uwadze przedstawione okoliczności, Sąd drugiej instancji, na mocy art. 385 k.p.c., apelację oddalił.

O kosztach procesu rozstrzygnął na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 9 ust. 2

i § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r.

w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 r., poz. 1804 ze zm.).

/-/SSA G.Pietrzyk-Cyrbus /-/SSA M.Procek (ref.) /-/SSA A.Kolonko

Sędzia Przewodniczący Sędzia